

על קו הזינוק

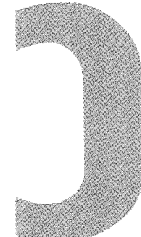

בעוד שמשקיהן של מדינות מזרח אסיה המפותחות תחרותיים אך גם רוויים, מהווים משקיהן הענקיים של סין והודו הזדמנות עסקית שטרם מוצתה. אומנם הסחר עם ישראל מסתכם בפרומיל בלבד, אך אין ספק שיש לנו מה להציע

רון פיז

כולנו זוכרים את הימים בהם שמה של סין העלה אסוציאציות של אקוטיקה, שערים סגורים, קומוניזם מאיים, הגבלת ילודה, צבא, תה ירוק, ובעיקר - רחוק; שמה של הודו העלה מחשבות על עוני נורא, גלגולי נשמות, טיולי תרמילאים, רוהניות ותה עם חלב. הימים האלה חלפו לבלי שוב. אומנם, טעמים של הסינים וההודים בכל הקשור לתה לא השתנה, אך שתי הענקיות האסיאתיות, בהן מתגוררים 40% מתושבי כדור הארץ, תפסו להן מקום של כבוד בכלכלה העולמית. כיום כבר ברור, שאם לא כעשור הבא אז בזה שאחרי - יתייצבו סין והודו, יחד עם ארה"ב, בראש טבלת כלכלות העולם. הגודל, כך מתברר, כן קובע. בעוד שמשקיהן של מדינות מזרח אסיה המפותחות כמו יפן, דרום קוריא, סינגפור, טייוואן

”

סינ רושמת שיעורי צמיחה שנתיים מדהימים של -7% 9% המשפיעים על ענף הנדל"ן. אלפי חברות זרות - יצואניות, יבואניות, ומוסדות פיננסיים פותחים משרדים מקומיים; התעשייה הסינית המתפתחת דורשת עוד ועוד שטחים

”

להתחבר להודו

השוק ההודי מתעורר ועל מדינת ישראל לעשות הכל כדי להתחבר למדינה זו ולשתף פעולה עם חברות הודיות בשווקים הכלכליים העולמיים

פרופ' נדב לירון, מנכ"ל מוסד שמואל נאמן בטכניון

כדי להצליח בכך, יש בראש ובראשונה לטפל במגוון בעיות - לזהות פעילויות משלימות, ליצור קשרים, להעביר מידע ולתאם מדיניות. פעילויות אלה דורשות מחקר אקדמי מבוסס אשר יתנה ויעזור לחברות, ארגונים וממשלות. נושאים על סדר היום הם הקמת קרנות מחקר דו-לאומיות טובות, כדוגמת קרן IITP שכבר הוקמה, קביעת הנחיות לבעיות של קניין רוחני בפרויקטים דו-לאומיים ועוד. מסיבות אלה הקים מוסד שמואל נאמן את תוכנית IITP, הנתמכת על ידי ועל ידי משרד המדע ההודי. מטרת הקרן היא לתמוך במחקרים משותפים של חוקרים משתי המדינות. שרים הודים בקרו בארץ, בראש משלחות, ובפברואר 2006 עמדתו בראש משלחת של מוסד נאמן להודו. פעילויות רבות נוספות בתכנון. ביקור המשלחת ההודית בכנס "ועידת ישראל לעסקים" של "גלובס" הוא הזדמנות מצוינת לחזק את הקשרים בין שתי המדינות לטובת שתי הכלכלות.

תחזיות עולמיות שפרסם גולדמן סקס צופות שבשנת 2040 תהיה הכלכלה ההודית השלישית בגודלה בעולם. ההצלחה המסחררת של הודו בתחום ה-IT העניקה למדינה זו בטחון, להיכנס למגוון רחב של שווקים גלובליים, חלקי מכונות, אנרגיה, מזון ותרופות. חברות הודיות קונות חברות זרות ומשקיעות מחוץ לארצן. חברות זרות עומדות בתור להשקיע בהודו. חמישה עד ששה מיליון פלאפונים נמכרים בהודו מידי חודש. במדינה קרוב ל-100 חברות ששוויין כמיליארד דולר ובהן כ-10 חברות ששוויין למעלה מ-10 מיליארד דולר. מדינה מוטת ייצוא כשיראל, חייבת להתאים את עצמה לשינויים ולתמורות בשווקים העולמיים, ולעשות כל שביכולתה כדי להתחבר להודו ולשתף פעולה עם חברות הודיות בשווקים הכלכליים העולמיים. זאת בעזרת R&D משותף, שותפויות אסטרטגיות ודרכים אחרות.

עדיין יש לישראל מה להציע, במיוחד בתחום ההיי-טק. בסין נהנים הישראלים מתדמית חיובית יותר ממרבית מדינות העולם, והקשרים הביטחוניים בין ישראל להודו חיזקו את מעמדנו גם בתת היבשת.

מיזמים משותפים

לפעמים נדמה שהכפר הגלובלי מתחלק לשניים: סין ושאר העולם. הצטרפותם המהירה של 1.3 מיליארד סינים אל השוק העולמי - היצרני, הפיננסי, ובשירותים - שינתה את העולם בו אנו חיים. אם נביט סביבנו, בלתי סביר שלא נמצא מוצר מתוצרת סין במרחק של מטר מאיתנו. ההשקעות הגדולות והמהירות ביותר מתבצעות בסין בתשתיות, בטלקומוניקציה, בתוכנה ו-IT. כן נרשם גידול מדהים בהשקעות בתחום המוליכים והמוליכים למחצה.

יחסים דיפלומטיים מלאים בין ישראל לסין כוננו כבר בתחילת 1992, אך סין עדיין מהווה חידה לגבי ישראלים רבים. מספר החברות הישראליות הפועלות בסין גדל בהתמדה, ועמון גם הייצוא והייבוא. מספר המיזמים המשותפים והחברות בבעלות ישראלית מלאה גדל אף הוא.

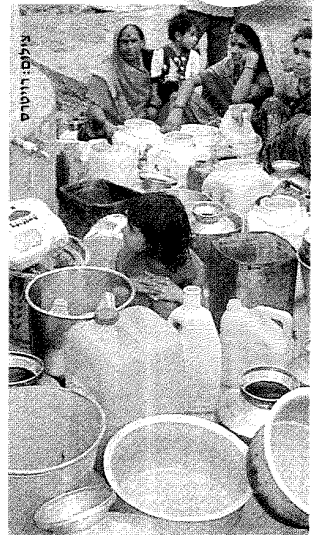
התחומים המובילים בייצוא הישראלי לסין הם רכיבים אלקטרוניים, מכשור רפואי וכירורגי, ציוד טלקומוניקציה, יהלומים, כימיקלים וזיקוקי נפט, מכונות וציוד. לפי נתוני הלמ"ס, הדולר הראשון של ייצוא ישראלי לסין נרשם בינואר 1990. באותה שנה הסתכם הייצוא ב-7.8 מיליון דולר. <

והונג-קונג - הם תחרותיים ובהרבה תחומים גם רוויים, אחרי עשורים של קפיטליזם - הרי שסין והודו נמצאות עדיין בשלב הזינוק, הטומן הזדמנויות עסקיות רבות. די להזכיר כי שיעור החדירה של טלפונים סלולריים בסין עדיין נמוך מ-25%, ואת רמת המינוע הנמוכה על כבישי הודו, כדי להבין את גודל הפוטנציאל של שתי הענקיות. ישראל אומנם היא נקודה קטנה על הגלובוס עבור סין והודו, והסחר עימם מסתכם רק בפרומיל מהסחר הכללי שלהן - אך

סין הודו

תוך חמש שנים הוכפל הייצוא פי 10, ל-81.3 מיליון דולר ב-1995. בשנת 2000 זינק הייצוא לסין ל-261 מיליון דולר, ב-2005 נרשם ייצוא של 748 מיליון דולר, והשנה צפוי להירשם שיא: לפי הל"מ"ס, בינואר-ספטמבר 2006 הסתכם הייצוא הישראלי לסין ב-689 מיליון דולר.

בייבוא מסין המספרים מרשימים עוד יותר. בשנה הראשונה ליחסים הרשמיים עם סין, ייבאה ישראל סחורות בשווי 5 מיליון דולר (1992). כבר ב-1995 זינק הסכום ל-134 מיליון דולר. בשנת 2000 הסתכם הייבוא ב-602 מיליון דולר. אשתקד, ב-2005, ייבאה ישראל מסין סחורות ושירותים בשווי 1.888 מיליארד דולר. השנה יישבר השיא פעם נוספת. לפי נתוני הל"מ"ס, הסתכם הייבוא בינואר-ספטמבר 2006 ב-1.75 מיליארד דולר.

סין רושמת שיעורי צמיחה שנתיים מדהימים של 7%-9% המשפיעים על ענף הנדל"ן. אלפי חברות זרות - יוצאניות, יבואניות, ומוסדות פיננסיים פותחים משרדים מקומיים; התעשייה הסינית המתפתחת דורשת עוד ועוד שטחים; עם עליית כוח הקנייה של הסינים ועליית רמת החיים עולה הביקוש לשטחי מסחר, נפתחים עוד ועוד קניונים ומרכזי מסחר וקונגרסים.

אך אין ספק, שהדלק העיקרי של תנופה זו הוא ההגירה המאסיבית מהכפר אל העיר. לפי אומדנים של ממשלת סין, בכל שנה מהגרים 13-15 מיליון סינים מהכפרים הבלתי מפותחים ומוכי האבטלה אל הערים הגדולות. אותם מהגרים מגדילים תמידית ומיידית את הביקוש למגורים. ואכן, מחירי הדירות אינם מפסיקים לעלות, וכגל השפעה שני גדלים הביקושים לסחורות ושירותים.

ממשלת סין, הרואה עצמה עדיין כסוציאליסטית, אומנם רוחפת לשכלול הכלכלה ולשיפור מתמיד בתחרותיות, בשקיפות, ברמת התשתיות וברמת החיים, וגם מנסה להקל בכירוקרטיה הסינית המפורסמת. מנגד, הממשלה אינה יכולה להתעלם ממיליארד אזרחים שנותרו מאחור - שמשכורתם העלווה, פחות מ-100 דולר לחודש, אינה יכולה להשיג דיוור הולם, שלא לדבר על הצטרפות למעגל הצריכה המודרני. זו הסיבה בגינה מתקיימת הממשלה תקנות שמטרתן לצנן את שוק הנדל"ן ולמנוע טירוף מחירים דומה לזה המתרחש בהונג-קונג הקפיטליסטית.

יתרונות יחסיים לישראל

1. התעשייה הישראלית בכלל, וההיי-טק בפרט, נהנים מתדמית חיובית ביותר. הסינים מצפים כי המוצר או הטכנולוגיה הישראלית יהיו מהמובילים בתחומם.
2. בשונה ממדינות אירופה, בהן ניכרת השפעה פוליטית שלילית רבה על התחום הכלכלי, הרי שבסין הדבר כמעט אינו קיים. החסמים הקיימים בחדירה לעבודה בסין הם בעיקר כלכליים ותרבותיים, אך דבר זה אינו יחידו לאנשי עסקים ישראלים.
3. הפרוטוקול הפיננסי בין ישראל לסין (נחתם ב-1997) מהווה בהרבה מקרים כלי עבודה רב ערך ומסייע לחתימה על עסקאות. הפרוטוקול מסדיר ביצוע עסקאות ייצוא לסין ומימון באמצעות קווי אשראי בין בנקאים.
4. נוכח מיקומה, משמשת סין כתחנת ביניים למדינות מזרח אסיה.

הזדמנויות ענפיות

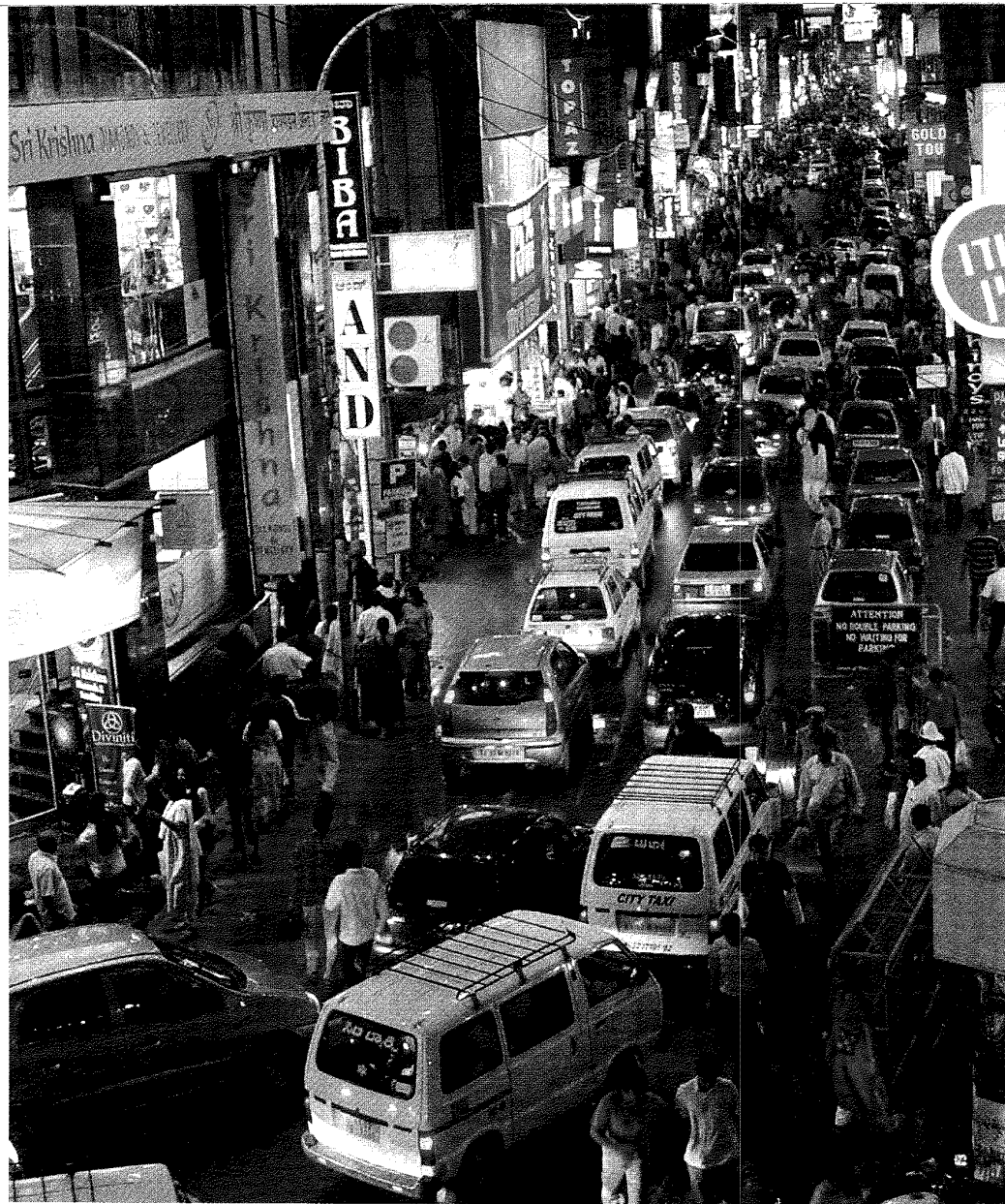
מלקומוניקציה: שוק ציוד התקשורת בסין נפתח לחברות זרות עם הצטרפותה של סין לארגון הסחר העולמי ב-2002, ומאז נרשם גידול שנתי ממוצע של 20% בשוק זה. 94% מהשוק נתפס על-ידי ייצור ציוד טלקומוניקציה, ו-6% הנותרים הם שירותים. לסין מערכות תקשורת קווית וניידת הגדולות בעולם. שיעורי הגידול השנתיים במספר המנויים עומדים על סביב 25%. הרווח בשוק הטלקומוניקציה מתחלק שווה בשווה בין התקשורת הסלולרית (444 מיליון מנויים) לקווית (373 מיליון מנויים). בסין פועלות 6 חברות גדולות המשמשות כמרכזיות טלפוניה בסיסית, והן הקניינות הגדולות של מוצרים מיובאים. ההשקעה השנתית בסין בתשתיות תקשורת עולה על 25 מיליארד דולר.

מוליכים ומוליכים למחצה: ייצור מוצרי אלקטרוניקה, כמו גם מספר מפעלי ההרכבה, גדל בסין באופן עקבי ומרשים. גידול זה יוצר אתגרים רבי לתעשייה הסינית, אשר ייתרו רק באמצעות שיתופי פעולה או רכישת טכנולוגיות מתקדמות מחו"ל. סין כבר תפסה את מעמדה כיצואנית האלקטרוניקה הגדולה בעולם. היא

מייצרת כשליש מהייצור האלקטרוני של יבשת אסיה. הייצור גדל ב-12% בשנה, וצפוי להסתכם ב-2006 ב-142 מיליארד דולר. חברות זרות נוספות יעבירו את הייצור לסין במטרה להגדיל את כושר התחרות מול חברות מקומיות, ולנצל את כוח העבודה הזול. גם שוק הסמיקונדקט מראה צמיחה יציבה.

תוכנה - אפליקציה וניהול: הדרישה למחשבים גדלה כל העת ועימה גידול משמעותי במספר הגולשים באינטרנט. היקפי ההשקעה של הממשלה בתחום זה גדלו מאוד. ההצטרפות לארגון הסחר העולמי אילצה חברות תוכנה להתייעל ולהתמודד עם מתחרות בינלאומיות. שוק התוכנה בסין גדל בקצב שנתי של כ-25%. משוק של 2 מיליארד דולר ב-2002 הוא צפוי לגדול ב-2006 לחמישה מיליארד דולר, ול-7.5 מיליארד דולר ב-2008.

תשומות לחקלאות: להאכיל 1.3 מיליארד פיות זה לא צחוק. החקלאות בסין היא אחד מהענפים החשובים, המעסיק 44% מכוך העבודה. ההצטרפות לארגון הסחר העולמי הביאה לתחרות בייבוא תוצרת חקלאית, ובעקבות זאת מנסה הממשל להשקיע בפיתוח ושיפור הטכנולוגיות הקיימות במטרה להגדיל את התנובה, <

INDIA

חסרונות יחסיים לישראל

1. החדרירה לסין היא ארוכה ומוייגעת ומצריכה סבלנות ומשאבים כספיים גדולים החברות הישראליות, באופן כללי, אינן מושפעות במשאבים כספיים ואינן "רגילות" להשקיע בתשתיות הנדרשות לחדרירה לשוק לאורך זמן.
2. חברות ישראליות הן קטנות יחסית, דבר המקשה עליהן עם הצורך בנוכחות בשטח ובכיסוי תחום טיפול רחב.
3. בסין פועלות חברות מהמובילות בשוק העולמי, ומונן חסרות החברות הישראליות את המונטין של החברה והמותג העולמי.
4. הגנה על זכויות יוצרים ופטנטים היא בעיה חמורה בסין. הפרת זכויות יוצרים היא עניין נפוץ, המפרנס כלכלה שחורה של חוקיים והעתקות, בעיקר במוצרים טכנולוגיים.

> האיכות והטיפול בתוצרת החקלאית. לחברות ישראליות יש ניסיון בתחום החקלאות במדינה זו. חלקן השתלבו בפרויקטים של חוות הדגמה. תעשיית העיבוד החקלאי גדלה בקצב שנתי של כ-9%.

אבטחה ובטיחות: אולימפיאדת בייג'ין 2008 מתקרבת, ועימה מתרחב במהירות שוק האבטחה. הממשלה תשקיע בהגנה מפני טרור ובפיתוח שירותי הצלה מרעידות אדמה, שירותי כבאות וזיהום גרעיני. תחום האבטחה מתפתח לשרות תעופה, מתקני אימון והכשרה, מעקבים, טיפול בקהל, מודיעין ובטיחות, שירותים וטכנולוגיות. רוב הדרישות יתמקדו בצידור היי-טק כמו טכנולוגיה דיגיטלית, מערכות תקשורת בשערים ומערכות אוהרה. ההוצאה הצפויה על אבטחה לקראת האולימפיאדה נאמדת בכ-2 מיליארד דולר.

אריזה: בסין פועלות לא פחות מ-20 אלף חברות אריזה, המעסיקות שלושה מיליון עובדים. המכירות השנתיות של תעשיית האריזות מגיעות ל-30 מיליארד דולר. סין גדלה להיות המרכז הגדול ביותר בעולם לייצור וצריכת אריזה; הענף הוא ה-

14 בגודלו בכלכלת סין. הסקטור העיקרי בשוק הוא נייר וקרטון - 43% מהיקף השוק, ואילו אריזות הפלסטיק מהוות 40% מהשוק. כרוב השווקים אריזות הנייר והקרטון הם סקטורים רוויים יחסית, אך בסין שוק זה נחשב לחזק ביותר בכיצועיו, וב-2007 צפוי לגדול ל-28 מיליארד דולר.

ענפים נוספים מהווים הודמנות להשקעה בסין; טכנולוגיות סביבה, אנרגיה, מתכות, כימיה, קוסמטיקה, ציוד רפואי, הלבשה וטקסטיל, מזון, ציוד משרדי, מכונות וציוד כבד.

הודו - צמיחה מהירה

הודו היא לא רק הדמוקרטיה הגדולה בעולם, היא גם אחד המשקים המרתקים ביותר שקיימים היום. תת יבשת שעלתה על דרך הרפורמה הכלכלית ב-1991, ניצבת היום בפתח של מה שעשויה להיות תקופת צמיחה מהירה מאוד.

קשה להעריך מה תהיה המשמעות המדויקת של הטמעת מיליארד נפש ויותר בשוק העולמי, וגידול התוצר לנפש ממאות דולרים בשנה לאלפי דולרים בשנה. ברור שהדבר יביא איתו שינויים >

INDIA

אדירים בכלכלה הגלובלית, תוך יצירת מיליוני מקומות עבודה בהודו ובעולם כולו. ההזדמנויות העסקיות שכרוכות בתהליך כזה יהיו בקנה מידה אשר קשה לתארן ועוד יותר קשה לאומרו. הודו נמצאת על מסלול של צמיחה יציבה של כ-6% בשנה. התמ"ג חצה את קו 700 מיליארד הדולר. השליטה של הבנק המרכזי של הודו על המדיניות המוניטרית וההתמודדות המוצלחת עם הלחצים האינפלציוניים השיגו יציבות פיננסית ומוניטרית מרשימה.

מחקר של קרן המטבע העולמית צופה את המשך הצמיחה בהודו בשני העשורים הקרובים בקצב של 5.3% לשנה בממוצע. שיעור זה מבוסס על עלייה בפריון העבודה. עם זאת יש לזכור, כי הודו היא עדיין מדינה ענייה מאוד עם תוצר לנפש של 600 דולר לשנה. גם אחרי שני עשורים של צמיחה עדיין תהיה זו מדינה עם הכנסה לנפש בינונית של כ-10,000 דולר לשנה.

כשני שלישים מהעלייה בתוצר ההודי בשנים 1990-2004 נבעו מהגידול בתפוקת ענף השירותים, המהווה כיום 50% מהמשק ההודי. עם זאת, הודו לא תוכל להמשיך להסתמך רק על המשך פיתוח ענף השירותים, עקב הצורך לקלוט מיליוני חקלאים לשעבר שהיגרו לערים, ועקב הצורך להעמיד את הצמיחה הכלכלית על בסיס מאוזן יותר. תהליכים אלה יוצרים סדרת הזדמנויות לטווח ארוך, בכל רחבי המדינה ובטווח רחב של הזדמנויות.

שבוע בלבד לאחר חידוש היחסים בין סין לישראל, בינואר 1992, הודיעה הודו במפתיע על כינון יחסים דיפלומטיים מלאים עם ישראל. לאחר כינון היחסים חל שינוי מהיר ודרמטי במכלול הקשרים בין המדינות. הייצוא הישראלי להודו גדל מ-80 מיליון דולר ב-1991 ל-364 מיליון דולר כבר ב-1994, ובשנת 2000 גדל ל-557 מיליון דולר. אשתקד נרשם שיא בייצוא להודו, של 1.222 מיליארד דולר, ולפי נתוני הלמ"ס לחודשים ינואר-ספטמבר 2006, הייצוא הסתכם ב-904 מיליון דולר.

ענפי הייצוא העיקריים מישראל להודו הם יהלומים גולמיים בשווי של כ-500 מיליון דולר, ציוד טלקומוניקציה, כרייה חציבה ומינרלים, כימיקלים וזיקוקי נפט. פריט הייבוא העיקרי מהודו לישראל הוא תכשיטים ואבנים יקרות (כ-650 מיליון דולר).

הייבוא מהודו לישראל צמח במקביל לייצוא. בשנת 1991 עמד רק על 62 מיליון דולר, אך ב-1996 כבר חצה את קו ה-250 מיליון דולר. ב-2000 הייבוא מהודו לישראל זינק ל-535 מיליון דולר. אשתקד נרשם שיא בייבוא, של 1.276 מיליארד דולר. לפי הלמ"ס, בינואר-ספטמבר 2006 הסתכם הייבוא מהודו ב-1.07 מיליארד דולר.

קצב הצמיחה המהיר, ההשקעות הגדולות בתשתיות ועליית רמת החיים, הופכים את הודו לאחד משוקי היעד האטרקטיביים לייצוא ישראלי. הממשלה הפרלית וממשלות המחוזות משקיעות סכומים נכרים בתשתיות שונות, וחברות ישראליות יכולות להשתלב בפרויקטים השונים, בעיקר בתחומי ההיי-טק והחקלאות.

הזדמנויות ענפיות בהודו

מחשבים ותוכנה: מחזור הפעילות של תעשיית ה-IT ההודית זינק מ-500 מיליון דולר בתחילת שנות ה-90 ללמעלה מ-10 מיליארד דולר. שוק התוכנה תופס שני שלישים מכלל הפעילות, לעומת שליש בלבד בעשור הקודם. מרבית ייצוא התוכנה (60%) מיועד לארה"ב. תעשיית התוכנה נהנית מקצב צמיחה של כ-25% בשנה. תרמו לכך העמקת השימוש בטכנולוגיות מידע במגזר הציבורי ובתחומים כמו נקאות, וכן ביטול מכסים על ייבוא תוכנות להודו, הגברת אמצעי

האכיפה נגד פיראטים וביקוש גדל אצל משתמשי קצה. בנוסף, נרשם גידול בשימוש באינטרנט ובמכירות מחשבים אישיים לשימוש ביתי ועסקי. השוק מתבסס על למעלה מ-150 יצרני הומרה וציוד, ולמעלה מ-1,000 בתי תוכנה. ממשלת הודו מעודדת את הענף, המסתייע בכוח האדם המיומן שיש בהודו.

טלקומוניקציה: הממשלה משקיעה כ-35 מיליארד דולר בשנה בהרחבת תשתיות התקשורת, בערים ובאזורים הכפריים. מתוך 600 אלף הכפרים בהודו, 200 אלף עדיין אינם מחוברים לרשת הטלפונית. תחום זה נחשב למבטיח ביותר, והממשלה מעניקה למשקיעים בענף הטבות רבות כמו פטור ממסים, מימון נוח ועוד. גם תקציב משרד התקשורת ההודי, 5.2 מיליארד דולר בשנה, מעיד על חשיבות הענף.

תשתיות ובנייה: סקטור הבנייה וההנדסה תורם 7% לתמ"ג ומעסיק כ-34 מיליון עובדים - הענף השני בגודלו אחרי החקלאות. הענף התרחב מאוד בעקבות השקעות הממשלה בכבישים ובריוד. הביקוש לתשתיות גדל בעקבות הגידול באוכלוסייה העירונית.

חקלאות: הודו מספקת את צרכי 1.1 מיליארד תושביה על בסיס התשתיות החקלאיות הקיימות. למרות הפיתוח המואץ של התשתיות בענף, יש מקום להשקעות רחבות היקף בהחדרת טכנולוגיות חדשות ובשיפור שיטות העיבוד והתפוקה. יותר מ-60% מהמועסקים במדינה עובדים בחקלאות, אך חלקה בתמ"ג ירד תוך 20 שנה מ-38% ל-23%. בשנים האחרונות הואץ קצב שיתוף הפעולה בין חברות ישראליות לגורמים ממלכתיים ופרטיים בהודו בתחום החקלאות.

עיבוד מזון ואגרו תעשייה: הממשלה הגדירה ענף זה כבעל חשיבות גבוהה להתפתחות הכלכלה, ונקטה בצעדים מעשיים לעידוד הענף, בעיקר באמצעות הקלות במיסוי ובהכנסת השקעות זרות. שוק צריכת המזון בהודו מוערך כיום ב-160 מיליארד דולר. משקי הבית מוציאים מחצית מהכנסתם על מזון. שוק המזון המעובד מוחזק על-ידי 85% חברות קטנות ובינוניות ו-15% חברות גדולות. תעשיית המזון המעובד מוערכת ב-60 מיליארד דולר, השוק השני בגודלו בעולם אחרי סין. ענף זה תורם 26% לתמ"ג ההודי. עם זאת, למרות שהודו היא אחת היצרניות הגדולות בעולם במוצרים חקלאיים רבים, אחוז התוצרת הטרייה המעובדת היא בשיעור של 2% בלבד.

תרופות וציוד רפואי: תעשיית הבריאות בהודו, המתבססת על שירותי בריאות, ציוד, ביטוחים רפואיים ותרופות, מרכזת פעילות שנתית של למעלה מ-30 מיליארד דולר, 5.5% מהתל"ג. ההוצאה על תרופות לנפש עומדת על תשעה דולר בשנה. שוק התרופות ההודי מייצא ב-1.65 מיליארד דולר בשנה, ומייבא ב-715 מיליון דולר בשנה. סך גודל השוק מוערך ב-10.4 מיליארד דולר. ההוצאה על בריאות בהודו עומדת על 41 מיליארד דולר בשנה, 5.5% מהתמ"ג. מספר בתי החולים בהודו נשמע דומה למספר המיטות בבתי החולים בישראל: 16,300. בהודו יש כ-3,250 יצרני תרופות, רובן של מוצרים גנריים. 250 מכוני מחקר יצרניים פעילים, ומספר המועסקים בשוק התרופות מגיע לחצי מיליון.

ענפים נוספים המהווים הזדמנות להשקעה בהודו: ביוטכנולוגיה, ציוד תעופה, מיוזג אוויר וקירור, צבא ואבטחה, אנרגיה, איכות הסביבה. ●

* **הכתבה כוללת מידע ממחקרי 'גלובס מחקרים',** בשיתוף מכון הייצוא. את המחקרים המורחבים ניתן להשיג בספריית 'גלובס'. מחקרים נוספים שהופיעו בסדרה: דרום קוריאה ומקסיקו.